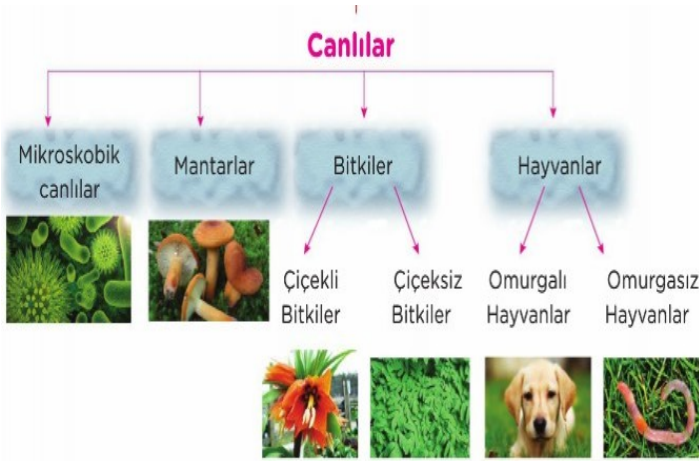

Canlıları Tanıyalım

Bilimsel olarak canlılar belirli guruplara ayrılmıştır. Bilim insanları bu guruplamayı yaparken canlıların dış görünüşlerine değil, vücutlarındaki yapı ve organlara, beslenme, üreme, hücre yapısı gibi özellikleri dikkate alırlar. Dünyadaki tüm canlılar 4 guruba ayrılmıştır.

1. Hayvanlar
2. Bitkiler
3. Mantarlar
4. Tek hücreliler.(Mikroskobik Canlılar)

1-Hayvanlar

Diğer canlı gruplarına göre daha gelişmiş yapıdadır. Aktif olarak hareket edebilir. Bitkiler ve diğer hayvanlarla beslenirler. Hayvanlar omurgalı ve omurgasızlar olmak üzere ikiye ayrılır.

Omurgalı hayvanlar

Vücutlarından kemik ya da kıkırdaktan oluşan omurgaları vardır. Omurgalı hayvanlar Memeliler, kuşlar, sürüngenler, kurbağalar ve balıklar olmak üzere beş guruba ayrılır.

Omurgalı Hayvanlar

1. Memeliler

Vücutları kıllarla örtülüdür. Doğurarak çoğalır ve yavrularını sütle besler. Diğer omurgalı canlılara göre daha gelişmiştir.

İnsan, inek, koyun, deve, fare memelilere örnektir.
Suda yaşayan balina, fok, yunus, uçabilen yarası memelidir. Ayrıntılı bilgi

2. Kuşlar

Vücutları tüyle örtülüdür.
Yumurta ile çoğalır ve yavrularına bakarlar.
Kanatları vardır fakat hepsi uçamazlar.
Penguen, deve kuşu, tavuk, kaz uçamayan kuşlardır. Ayrıntılı bilgi

3. Sürüngenler

Sürünerek hareket ederler.
Vücutları sert, kuru ve pullarla örtülüdür.
Yumurta ile çoğalır.
Yavru bakımı yoktur.
Yılan, kaplumbağa, timsah, kertenkele, dinazor bu guruba girer. Ayrıntılı bilgi

4. Balıklar

Vücutları pulla kaplıdır.
Suda yaşarlar.
Yumurta ile çoğalırlar.
Solungaç solunumu yaparlar.
Yavru bakımı yoktur.
Hamsi, sardalya, levrek örnektir. Ayrıntılı bilgi

5. Kurbağalar

Kurbağalar ve semenderler (Kuyruklu kurbağa) bu guruptadır.
Derileri yumuşak ve nemlidir.
Hem karadalar hem de suda yaşar.
Yumurta ile çoğalır.
Yumurtadan çıkan larvalar balığa benzer, solungaç solunumu yapar.
Büyüdükçe başkalaşım geçirerek ana canlıya benzer.

Omurgasız hayvanlar

Omurgaya sahip değildirler.
Süngerler, sölenreler, solucanlar, yumuşakçalar, eklembacaklılar, derisi dikenliler omurgasız canlılar gurubunda yer alır.

Omurgasız Hayvanlara Örnekler

Toprak solucanı, sülük, salyangoz, arı, karasinek, sivrisinek, bit, pire, kene, karınca, çekirge, tahta kurusu, hamam böceği, kelebek, deniz yıldızı, ahtapot, mürekkep balığı, denizkestanesi, örümcek, akrep, yengeç, karides, sünger, mercan

2-Bitkiler

Ağaçlar, çiçekler, otlar, yosunlar bitkilere örnektir. Çoğunlukla toprağa köklerle tutunmuş olarak yaşarlar. Genellikle renkleri yeşildir.

Bitkilerin genel özellikleri

- Hayvanlar gibi hareket etmezler.
- Genellikle kök, gövde, yaprak gibi bölümleri vardır.
- Fotosentez yaparak kendi besinlerini üretirler.
- Fotosentezle karbondioksit alıp oksijen verirler.
- Genellikle toplu olarak yaşarlar.
- Yeryüzünün her iklimine uyum sağlamış bitki türü vardır.

Çiçekli bitkiler: Bitkilerin dişi ve erkek üreme organları çiçeklerinde bulunur. Elma, fındık, gül, erik, pancar, kiraz gibi tohumlu bitkilerin çiçekleri vardır.

Çiçeksiz bitkiler: Bu bitkilerin çiçekleri olmadığı için tohumları oluşmaz. Üremek için başka yöntemleri vardır. At kuyruğu, ciğer otu, eğrelti otu, kibrit otu, kara yosunu örnek olarak verilebilir.

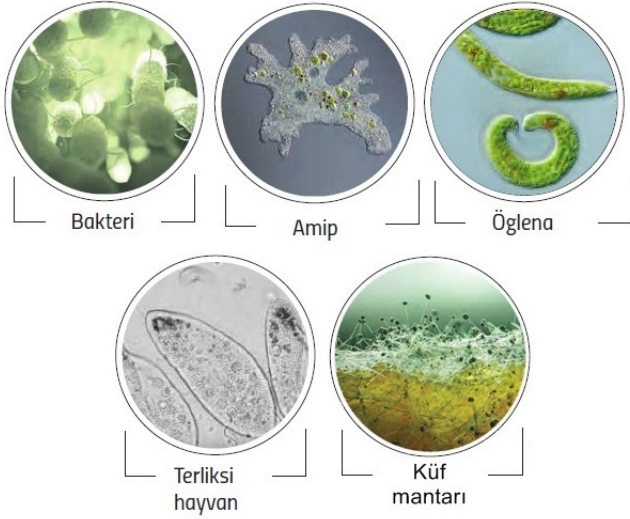
3-Mantarlar

Şapkalı mantarlar genellikle toprağa bağlı olarak büyüdüğü için çoğu insan mantarları bitki olarak düşünür. Mantarlar ayrı bir sınıflandırma içinde incelenirler.

Mantarların genel özellikleri

- Tek hücreli veya çok hücreli olabilirler.
- Bitkiler gibi fotosentez yapamazlar.
- Daha çok nemli bölgelerde yaşamayı severler.
- Bazı türleri zehirlidir.
- Ölen canlıların çürümesini sağlayan mantar türleri vardır. (çürükçül mantar)
- Hayvanlarda cilt rahatsızlığı yapan türleri de vardır.
- Bayatlayan ekmek ve peynirin üzerindeki küflenmeyi mantarlar yapar. (küf mantarı)
- İnsanların yetiştirdi mantar türüne kültür mantarı denir.
- Dildeki pamukçuk hastalığı, kafa derisindeki saç kıran hastalığı, ayaktaki mantar hastalığı mantarlar nedeniyle oluşur.

4-Mikroskobik Canlılar

Mikroskopik canlılar çok küçüktür.

Gözle görülemeyecek kadar küçük canlılardır.

Ancak mikroskopla görülebilir. Bakteriler, amip, öglena, paramesyum mikroskopik canlıdır.

Mikroskopik canlılar birçok ortamda bulunur.

Mikroskopik canlılar havada, suda, toprakta ve diğer canlılar üzerinde yaşarlar.

Mikroskopik canlılar uzayda ve steril ortamlarda yaşayamaz.

Mikroskopik canlılar çok hızlı çoğalır.

Uygun sıcaklık, nem ve besin bulduklarında hızla çoğalır.

Bazı mikroskopik canlılar hastalıklara neden olur.

Hastalık yapan mikroskopik canlılara mikrop denir.

Verem, kolera, grip, zatürre, sıtma mikroplarla bulaşır.

Dişlerin çürümesi de mikroskopik canlılar sağlar.

Bazı mikroskopik canlılar besinler üzerinde çoğalarak bozulmalara neden olur.

Mikroskopik canlıların çoğaldığı besinler tüketilirse zehirler.

Bu nedenle son kullanma tarihi geçen ve açıkta satılan besinler tüketilmemelidir.

Bazı mikroskopik canlılar ise yararlıdır.

Sütten, yoğurt ve peynir yapımında bakteriler kullanılır.

Üzüm suyundan şarap, bira yapımında maya mantarları kullanılır.

Üzüm suyundan sirke yapımında bakteri kullanılır.

Havuçtan şalgam yapımında bakteriler kullanılır.

Hamurun mayalanmasında maya mantarları kullanılır.

Bağırsaklarımızda B ve K vitamini üretilmesinde bakteriler görev alır.

Bitki ve hayvan atıkların çürütülmesinde mantarlar ve bakteriler görev alır.

Antibiyotik üretilmesinde küf mantarları kullanılır.
Aşı üretilmesinde bakterilerden yararlanılır.